Aan de leden en burgerleden
van de gemeenteraad
van Bergen op Zoom

Uw kenmerk		Ons kenmerk	U21-006769	Datum
Uw brief		Beh. door		Doorkiesnr.
Onderwerp:	Extra middelen jeugdzorg en bestemmingsreserve sociaal domein	Cluster	BD/Financiën,	Bijlage(n)

Beste leden en burgerleden,

Op 29 juni 2021 is in de commissievergadering de Kaderbrief 2022-2025 aan de orde geweest. In deze Kaderbrief was aangegeven dat wij verwachten in 2022 € 5 miljoen extra te ontvangen voor jeugdzorg en dat wij deze middelen in willen zetten binnen het Sociaal Domein – ten behoeve van doelgroep jeugd. In de kaderbrief stellen we daarnaast voor dat wanneer niet alle extra middelen in 2022 worden ingezet het restant wordt toegevoegd aan de nieuw te vormen reserve sociaal domein. Gelet op de discussie in de commissievergadering willen wij u nadere informatie verstrekken over hoe het college tot deze overweging is gekomen. Met deze brief geven we ook antwoord op de technische vragen die door de fractie van D66 op 5 juli 2021 zijn gesteld.

Extra middelen jeugdzorg 2022
Op 29 juni 2021 heeft het Ministerie van BZK ons geïnformeerd over de verdeling van de extra middelen voor 1 jaar – alleen voor 2022. De gemeente Bergen op Zoom ontvangt een bedrag van € 5.339.788 in 2022. De eerder door het Rijk toegekende middelen, welke wij al op hebben genomen in onze begroting, maken hier onderdeel van uit. Daarnaast moeten gemeenten in de jeugdzorg op basis van het akkoord tussen het Rijk en de VNG bezuinigingen realiseren. Per saldo bedragen de extra middelen ten opzichte van onze begroting circa € 5 miljoen.

De extra middelen voor jeugdzorg worden in de septembercirculaire 2021 toegevoegd aan de Algemene Uitkering. De verdeling van de middelen is op basis van diverse maatstaven. Doordat deze maatstaven nog kunnen wijzigingen kan het bedrag in de septembercirculaire 2021 nog afwijken.

Door de toevoeging aan de Algemene Uitkering is er geen sprake van specifieke verantwoordingseisen. Er zijn echter op 2 juni 2021 wel afspraken gemaakt tussen de VNG en het Rijk over de inzet van de middelen (onder andere een Hervormingsagenda) en daar kan de gemeente Bergen op Zoom niet zomaar aan voorbij gaan. Zeker niet omdat er ook in onze regio behoorlijke opgaven liggen als het gaat om jeugdhulp.

De extra middelen zijn alleen toegekend voor 2022. Een nieuw kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën en noodzakelijke aanpassingen aan het jeugdhulpstelsel om de jeugdzorg in de toekomst effectief en beheersbaar te houden. De uitspraak van de Commissie van Wijzen dient daarbij als zwaarwegende inbreng. Er vindt overleg plaats tussen de VNG, het Ministerie van BZK en de Provincies over hoe om te gaan met deze extra eenmalige middelen in de meerjarenbegroting 2022-2025. De uitkomsten van dit overleg zijn nog niet bekend.

Meicirculaire 2021
Naast de hierboven aangehaalde extra middelen voor jeugdzorg zijn in de meicirculaire 2021 aanvullende middelen specifiek voor 2021 beschikbaar gesteld. Het gaat hier om een eenmalig bedrag van € 493 miljoen (landelijk).

De bedrag kent een drietal onderdelen:
- € 228 miljoen heeft als oogmerk dat gemeenten hiermee in staat worden gesteld om de consultatiefunctie ggz vorm te geven, wachtlijsten bij lichtere jeugdhulpproblematiek tegen te gaan en om verdringing van andere uitgaven bij gemeenten tegen te gaan.
- € 10 miljoen heeft als oogmerk om het aantal Praktijk Ondersteuners Huisartsenzorg (POH) voor de jeugd uit te breiden.
- € 255 miljoen met als oogmerk dat gemeenten hierdoor in staat worden gesteld om extra inzet en regie te kunnen voeren op het voorkomen en aanpakken van wachttijden van (regionaal) ingekochte specialistische jeugdzorg op basis van goede data, zodat kwetsbare kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben. Komende periode vindt tussen de VNG en het Rijk overleg plaats om een klein deel van de € 255 miljoen in te zetten voor regionale coördinatie en landelijke informatievoorziening door de VNG ten aanzien van de wachtlijsten specialistische jeugdzorg. Om die reden is nu € 200 miljoen toegevoegd aan de Algemene Uitkering. Bij de septembercirculaire 2021 zal vervolgens het resterende bedrag van € 55 miljoen worden verwerkt.

In de meicirculaire 2021 is voor bovenstaande € 1,7 miljoen ontvangen door de gemeente Bergen op Zoom in 2021.

Ontwikkelingen – bestedingen
Hieronder gaan we in op de onderdelen waar we in onze huidige begroting nog geen rekening mee hebben gehouden. De aanvullende middelen voor 2021 en de extra middelen voor 2022 willen we hiervoor inzetten. Doordat de toekenning van de aanvullende en extra middelen pas recent bekend is geworden hebben wij op onderdelen nog geen concreet uitgewerkt plan en is onderstaande lijst niet volledig. Daarnaast kunnen met onze bijdrage aan de Hervormingsagenda ook middelen gemoeid zijn.

Tariefsverhoging Jeugdbescherming
Allereerst is er het principeakkoord inzake de tarieven van jeugdbescherming en jeugdreclassering waar wij u via een e-mailbericht van 2 juli jl. en een raadsbrief van 6 juli jl. over hebben geïnformeerd. Wij zijn voornemens u hierover in week 28 een raadsbrief te sturen waarin wij u zullen informeren over de financiële gevolgen hiervan voor de gemeente Bergen op Zoom. Het gaat om een tariefsverhoging 7% met terugwerkende kracht voor 2020, een tariefsverhoging van 9% met terugwerkende kracht voor 2021 voor alle gecertificeerde instellingen. Een tariefsverhoging van 9 procent bij de huidige volumes betekent circa € 111.000 per jaar. In het najaar maken de partijen afspraken over inhoudelijke beleidskeuzes en de daarbij aansluitende tarieven. Daarbij houden ze rekening met de landelijke ontwikkelingen op dit gebied, en met de complexiteit en de caseload. De gemeenten en de Gecertificeerde Instellingen streven zo samen naar stabiliteit en kwaliteit, zodat kwetsbare kinderen en gezinnen goede hulp kunnen blijven ontvangen. Naast de tariefsverhoging hebben we daarom ook te maken met transitiekosten en projectkosten om ervoor te zorgen dat de jeugdbescherming deze omslag kan maken. Deze kosten zijn nog niet bekend, maar we houden rekening met een forse bijdrage.

Huisvestingskosten JBB
Er loopt nog een discussie over de afwikkeling van huisvestingskosten JBB. Door (de rechtsvoorganger van) JBB zijn voor de transitie langdurige niet markt-conforme huurcontracten afgesloten. Het betreft hier de panden in Den Bosch, Tilburg en Roosendaal. In tegenstelling tot wat in het rapport van het College Sanering Zorginstellingen staat[1], zijn de huurcontracten niet overgenomen door de gemeenten. De huurcontracten konden niet gemakkelijk ontbonden worden.

[1] Met het besluit binnen de Stuurgroep over 'juridische opsplitsing', worden de nieuwe GI's eigenaar van deze huurcontracten. Gezien de nieuw afgegeven garanties voor de huisvestingskosten zijn deze kosten in 2015 en 2016 via hun exploitatiebegroting(en) gedekt.
De regio's hebben aangegeven de huurcontracten over te nemen.

De Jeugdautoriteit becijfert de bovenmatige huurlasten op € 3.084.000. Van deze bovenmatige huurlasten heeft de provincie € 825.000,- op zich genomen waarmee een bovenmatige huisvestingslast resteert van € 2.259.000. Deze huisvestingslasten hebben betrekking op de jaren 2017 tot en met 2022. De discussie gaat er momenteel over voor welke jaren de gemeenten JBB moeten compenseren voor deze huisvestingslasten. Voor Bergen op Zoom moeten we rekening houden met een bedrag van € 40.000 tot € 85.000 euro eenmalig.

AEF-rapport Stelsel in Groei
Het AEF rapport naar de financiële tekorten in de jeugdzorg (Stelsel in groei, 2020) doet een aantal aanbevelingen voor gemeenten die opgepakt moeten worden, onder andere het verplaatsen van de jeugdhulp naar de kinderopvang, het onderzoeken en wegnemen van belemmeringen in de uitstroom en het sturen op de uitstroom, het versterken van de monitoring op beleidsdoelen en bijsturen.

De ontwikkelingen voortkomend uit de herziening van regiovisie jeugd.
Op dit moment wordt de regiovisie jeugd herzien, de mogelijkheid bestaat, dat hier ook nog kosten uit voortkomen.

Hiaten in het zorglandschap
In de afgelopen jaren zijn er hiaten in het zorglandschap ontstaan. Dit heeft een aantal oorzaken: De ingezette 'beweging naar voren' om specialistische zorg zoveel mogelijk te vervangen door vroegtijdig lichtere zorg en het verblijf in residentiële voorzieningen zoveel mogelijk om te zetten naar wonen in de thuissituatie, heeft een schaarste in de specialistische zorg veroorzaakt terwijl de vraag niet of minder snel is afgenomen. Landelijk is ook de trend dat de complexiteit van de hulpvragen toeneemt. Bij het verdwijnen van zorgorganisatie Juzt zijn er specialistische zorgvormen in onze regio verdwenen of beperkter beschikbaar.

Regie door de gemeenten
De inspectie heeft met de doorbraakaanpak duidelijk gemaakt dat zij verwacht dat gemeenten op regionaal niveau regie nemen over hun zorglandschap en zicht hebben op wachtlijsten binnen hun regio, jeugdigen die dreigen buiten de boot te vallen en op de hiaten in het zorglandschap. Daarnaast verwacht de inspectie dat gemeenten met hun inkoop en contractmanagement zicht houden op de kwaliteit van de zorgaanbieders en de zorginzet. Ook vanuit de ministeries wordt ingezet op deze regie wat is terug te zien in het formaliseren van de governance, het traject om landelijk overzicht te krijgen op wachtlijsten en de druk op regio's om een expertisenetwerk in te richten.

Doorlooptijden
Er zijn signalen van verschillende kanten dat de inzet van zorg steeds meer tijd kost. Jeugdigen en ouders moeten lang wachten alvorens de zorg wordt ingezet. Die tijd is er niet altijd. Zorgaanbieders en GI's ervaren steeds meer discussie rondom arrangementen. Aan de andere kant merken jeugdprofessionals steeds meer dat ze moeten onderhandelen met aanbieders.

Hoge werkdruk
Er is een tekort aan personeel in de jeugdzorg. Mede hierdoor ontstaan veel knelpunten in het zorglandschap. Een algeheel aandachtspunt is dat te weinig jongeren kiezen voor een baan in de zorg. Beroepen in de zorg worden gezien als hard werken tegen een laag salaris in verhouding tot andere sectoren. Veel verantwoordelijkheid, onregelmatige werktijden, bereikbaarheidsdiensten en veel regeldruk binnen organisaties. Kortom geen aantrekkelijk imago. Degenen die in de jeugdzorg werken kunnen overal aan de slag dus wisselen regelmatig van baan of worden zzp'er omdat ze dan meer verdienen. Anderen beginnen een eigen praktijk in de laagcomplexe zorg waar minder werkdruk is, minder verantwoordelijkheid, meer resultaat en ze minder begrensd zijn in hun werkwijze.

Overige onderwerpen
In de kaderbrief 2022-2025 hebben wij aangegeven dat wij de extra middelen in 2022 in willen zetten voor aan jeugd gerelateerde uitgaven binnen het gehele sociale domein. Bovenstaande onderwerpen hebben specifiek betrekking op jeugd. Daarnaast willen wij onder andere inzetten op het terugdringen van jeugdwerkeloosheid en het voorkomen van

uitval binnen het onderwijs. Doordat het extra eenmalige middelen betreft zullen de bestedingen ook een eenmalig karakter hebben, waarbij de bestedingen gericht zijn op het besparen van structurele kosten.

Bestemmingsreserve sociaal domein
De extra middelen (€ 5 miljoen) betreffen eenmalige middelen die in 2022 worden ontvangen. We willen deze middelen inzetten voor de hierboven genoemde ontwikkelingen en de bijdrage aan de Hervormingsagenda.

Op dit moment kunnen we nog geen inschatting maken hoe hoog deze kosten zullen zijn en of deze kosten alleen voor 2022 zullen gelden. Daarom stellen we voor om het mogelijke restant van de extra middelen in 2022 toe te voegen aan een bestemmingsreserve sociaal domein, zodat de middelen beschikbaar blijven voor het Sociaal Domein – ten behoeve van doelgroep jeugd. Als we het restant van deze eenmalige middelen niet toevoegen aan de bestemmingsreserve dan komen de middelen ten gunste van het begrotingssaldo 2022 en zijn niet meer “geoormerkt” voor de doelgroep jeugd. Het heeft niet onze voorkeur om incidentele middelen in de reguliere begroting te laten vloeien.

Door de vorming van een bestemmingsreserve kunnen we tot slot de besteding van de extra middelen transparant zichtbaar maken.

Wij stellen u voor om deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de kaderbrief 2022-2025 op 8 juli 2021.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

secretaris,

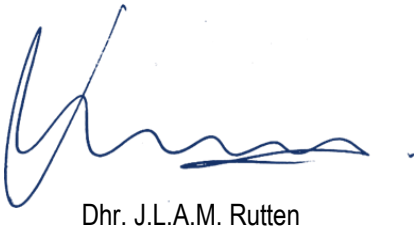

Dhr. J.L.A.M. Rutten

burgemeester,

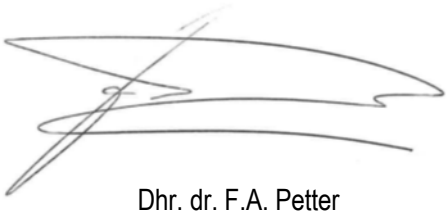

Dhr. dr. F.A. Petter